

УДК 342-051:316.658

DOI: <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-1-5>

Тарас Кобець

ORCID: 0009-0001-2179-321X

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОПАГАНДИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ОПЕРАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У сучасному геополітичному ландшафті ознаки військових конфліктів і криз збільшуються, а це робить актуальним питання впливу інформаційної боротьби на суспільство та міжнародні відносини. В умовах воєнного стану пропаганда й інформаційні операції стають надзвичайно важливими інструментами у веденні бойових дій. Аналіз порівняльних аспектів цих технологій дасть змогу глибше розуміти їхню роль у формуванні думок і поглядів громадян, вплив на міжнародну політику та безпеку держав. Дослідження цієї проблеми є важливим для розробки стратегій протидії маніпуляціям і дезінформації, сприяючи підвищенню стійкості та ефективності суспільства в умовах конфлікту.

Умови повномасштабної війни, ініційованої Російською Федерацією проти України, передбачають не лише військові дії, а й активне використання пропагандистських та інформаційних операцій з метою маніпулювання світовою громадськістю та створення власного образу конфлікту. Російська Федерація вдосконалила свою інформаційну стратегію, використовуючи різні засоби масової інформації, соціальні мережі, інтернет-ресурси та впливових агентів для поширення дезінформації, фейків і спотвореної інформації.

Це допомагає створити фальшивий інформаційний простір про конфлікт, виправдати власну агресію, дискредитувати українську владу та підтримати російські інтереси. Інформаційні операції РФ спрямовані на вплив на громадську думку та міжнародних партнерів, щоб зменшити підтримку України у світі та створити враження некоректності українського становища. У такій ситуації важливо ретельно аналізувати інформацію і підтримувати об'єктивність у сприйнятті подій.

Необхідність дослідження технологій пропаганди й інформаційних операцій у воєнних умовах украї актуальна та важлива. Війна сьогодні – це не лише фізичний бій, але й інформаційна боротьба, де домінують стратегії маніпуляції, дезінформації та психологічного впливу. Дослідження пропаганди й інформаційних операцій дає змогу розуміти, як вони використовуються для формування громадської думки, дестабілізації ворога та збереження власної легітимності. Це також сприяє розробці ефективних стратегій контрпропаганди та захисту інформаційного простору. Важливо аналізувати й розкривати методи та технології, які використовуються для поширення фейкових новин та інших видів дезінформації. Дослідження цих технологій надає можливість розвинути системи попередження та реагування на інформаційну загрозу, підвищує інформаційну готовність і сприяє збереженню стабільності та безпеки в умовах війни.

Робота спрямована на визначення специфічних аспектів застосування інструментів пропаганди й інформаційних операцій у контексті військових конфліктів, а також їхнього впливу на суспільство, політику та безпеку.

Технології пропаганди й інформаційних операцій в умовах воєнного стану виявляють значний вплив на суспільство та міжнародну політику. Вони використовуються для маніпуляцій, формування громадської думки та можуть підірвати стійкість держав. Розуміння цих процесів стає ключовим для забезпечення національної та міжнародної безпеки.

Ключові слова: пропаганда, інформаційні операції, війна, гібридна війна, воєнний стан.

Вступ. Умови повномасштабного військового вторгнення Російської Федерації в Україну засвідчують надзвичайну актуальність досліджень у сфері пропаганди й інформаційних операцій. У такому конфліктному контексті інформаційні битви стають важливою складовою сучасних військових дій. Інформаційні агенти, керовані ворогом, спрямовують зусилля на

формування дезінформації та психологічного впливу на населення й міжнародну спільноту. Дослідження в цій сфері допомагають розкрити методи та технології, які ворог використовує для маніпуляцій і поширення пропаганди.

Розуміння цих процесів сприяє підвищенню інформаційної обізнаності, зміцненню стійкості суспільства й розробці стратегій протидії дезінформації в умовах військового конфлікту. Такі дослідження є важливими для національної та міжнародної безпеки і сприяють формуванню стратегічних відповідей на інформаційні загрози.

Мета та завдання. Метою роботи є визначення специфічних аспектів застосування інструментів пропаганди й інформаційних операцій у контексті військових конфліктів, а також їхнього впливу на суспільство, політику та безпеку.

Відповідно до цієї мети були сформовані такі завдання:

- розкрити сутність категорії пропаганда;
- розкрити сутність категорії інформаційна війна;
- здійснити розкриття технології пропаганди;
- розкрити технологію інформаційних операцій;
- здійснити порівняльний аналіз технологій пропаганди та інформаційних операцій.

Методи дослідження. У рамках цієї наукової статті використовувалися такі методи дослідження, як аналіз, синтез і порівняння.

Виклад основного матеріалу. Підриг Каховської ГЕС 6 червня 2023 року російськими окупаційними військами вкотре на перше місце інформаційного порядку денного поставив питання протидії пропаганді сусідньої держави та її впливу на ухвалення рішень у рамках світових політичних інституцій. Після підригу, який спричинив екологічну, гуманітарну, економічну катастрофу в басейні річки Дніпро в Херсонській, Миколаївській, Запорізькій, Одеській областях та у Криму, міжнародні ЗМІ в перший день трагедії вийшли з неоднозначними матеріалами про те, що винуватець поки що неочевидний. Міжнародні медіа, намагаючись балансувати на межі журналістських стандартів, поширили суперечливі матеріали. Дехто навіть ставив під сумнів винуватість Російської Федерації [3].

Події показали, яким чином протягом великої війни в Україні російська пропаганда впливає на міжнародні ЗМІ, а через них – на уряди їхніх країн. Після підригу Каховської ГЕС Росія використовувала різні елементи пропаганди для досягнення своїх політичних цілей. Зокрема, відразу ж видала кілька варіантів, чому це сталося, згодом вийшла зі спростуванням усіх, згодом звинуватила Україну в підриві, навіть почала розповсюджувати фейкові знімки нібито ракетного обстрілу. Але ключовим є те, що це спотворення призвело до перекручування фактів про винуватців цієї трагедії [3].

Пропаганда в умовах війни становить серйозну загрозу, оскільки вона має потенціал маніпулювати масовою свідомістю й переконаннями громадян. Це може призвести до формування агресивних або нетерпимих поглядів, змінити сприйняття реальності та стимулювати насильство.

Пропагандистські засоби, такі як дезінформація і психологічний тиск, використовуються для підригу міжнародної стабільності та суспільного спокою. Тому важливо вивчати й розробляти стратегії протидії пропаганді в рамках геополітичних конфліктів.

Відповідно до дослідницької проблематики цієї наукової статті існує потреба в розкритті категорії «пропаганда» в наукових працях сучасних науковців, для чого скористаємося нижченаведеною таблицею (таблиця 1), у якій наочно відображені дані трактування як вітчизняних, так і іноземних науковців.

Отже, на основі вищенаведених тверджень можна визначити, що пропаганда – це складний і багатогранний термін, який визначається як систематичний процес впливу на громадську думку, переконання та ставлення індивідів чи груп з метою досягнення певних стратегічних

Таблиця 1

Трактування категорії «пропаганда» в працях сучасних науковців

№	Автор	Визначення
1	Некрасов А. О. [1]	Пропаганда – це спрямована система впливу, що передбачає використання комунікативних методів і засобів для формування певних переконань, ставлень та дій аудиторії
2	Заболотний А. Г. [2]	Пропаганда – це специфічний вид комунікації, який має на меті переконати та вплинути на інших шляхом представлення інформації з метою досягнення певної мети чи підтримки певної ідеї
3	Кухоцька Т. [3]	Пропаганда – це масовий, організований і систематичний процес, спрямований на маніпуляцію суспільною свідомістю та вплив на неї
4	Городнича К. В. [4]	Пропаганда – це інженерія згоди, спрямована на створення сприятливого настроювання аудиторії та вплив на її поведінку через ретельне керування інформацією
5	Шевців М. Б., Гончарук К. А. [5]	Пропаганда – це створення ілюзії, сприяючи формуванню інтерпретацій і подій з метою зміни думок та дій громадськості
6	Mattingly D. C., Yao E. [6]	Пропаганда – це здійснення систематичного та прихованого впливу на маси за допомогою розроблених і вивчених технологій комунікації
7	Malhan M., Dewani P. P. [7]	Пропаганда – це масштабна, організована спроба вплинути на громадську думку та переконання, зазвичай через поширення односторонньої та вибіркової інформації

цілей. Цей вплив може здійснюватися через різні засоби комунікації, зокрема ЗМІ, соціальні мережі, радіо, телебачення, публічні виступи, графічні матеріали й інші канали інформації. Пропаганда нерідко має масовий характер, оскільки її метою є вплив на велику кількість осіб.

Ця форма комунікації може бути пов'язана з різними ідеологічними, політичними чи соціальними поглядами та цілями й використовується для підтримки чи поширення конкретних ідей, ставлень чи цілей. Пропаганда може мати інформаційний і психологічний виміри й передбачати елементи маніпуляції та дезінформації з метою впливу на сприйняття та поведінку аудиторії.

Вона часто використовується в політичних, військових чи геополітичних контекстах для досягнення стратегічних цілей і потребує критичного аналізу та реакції для забезпечення якості інформаційної обстановки та збереження національної і міжнародної безпеки.

Пропаганда в розумінні систематичної інформаційної діяльності для впливу на громадську думку і сприйняття індивідів стала невід'ємною складовою конфлікту між Російською Федерацією і Україною. Російська Федерація регулярно застосовує різні інформаційні методи для досягнення своїх політичних і воєнних цілей у цьому конфлікті. Ці методи передбачають поширення дезінформації, створення маніпулятивних новин, формування образу ворога й інші прийоми психологічного впливу. Пропагандистські зусилля Росії мають на меті деморалізацію та дестабілізацію суспільства в Україні, а також руйнування підтримки міжнародного співтовариства для України. Така стратегія інформаційної війни викликає серйозні виклики для національної і міжнародної безпеки України та потребує постійного аналізу.

Аналогічним чином здійснимо порівняння трактувань визначень категорії «інформаційна операція» в працях сучасних вчених, для чого скористаємося нижченаведеною таблицею (таблиця 2), у якій наочно відображені дані трактування як вітчизняних, так і іноземних науковців.

Отже, можна визначити, що інформаційна операція – це складне та багатоаспектне поняття, що визначається як координована діяльність, спрямована на збір, обробку, аналіз, створення й поширення інформації з метою впливу на свідомість, сприйняття та поведінку

Таблиця 2

Трактування категорії «інформаційна операція» в працях сучасних науковців

№ з/п	Автор	Визначення
1	Верголяс О. О. [8]	Систематична стратегічна діяльність для досягнення стратегічних цілей шляхом контролю над інформаційною обстановкою
2	Ділай А., Кротченко В. [9]	Використання інформації та комунікації для впливу на інших з метою досягнення стратегічних цілей
3	Сніцаренко П. М. [10]	Систематична діяльність зі створення, поширення й керування інформацією для впливу на сприйняття та поведінку цільових аудиторій
4	Ehrett C., Linvill D. L., Smith H., Warren P. L., Bellamy L., Moawad M., Moody M. [11]	Комплекс дій зі збору, аналізу, обробки, поширення та контролю інформації для досягнення стратегічних цілей, включно зі впливом на громадську думку
5	Linvill D. L., Warren P. L. [12]	Інтегрована система комунікації та впливу для маніпуляції інформацією та враженнями для досягнення політичних чи військових цілей

цільових аудиторій. Ця діяльність може передбачати використання різних засобів комунікації, зокрема медіа, соціальні мережі, інтернет, радіо, телебачення, газети, а також спеціалізовані інформаційні платформи та технології.

Інформаційні операції можуть мати різноманітні цілі, такі як вплив на громадську думку, маніпуляція інформаційною обстановкою, створення або руйнування образів, сприяння або перешкоджання специфічним подіям або процесам.

Цей термін широко використовується в різних контекстах, включно з політичною, військовою, комерційною, а також громадською сферами. Він передбачає не тільки обмін інформацією, але й психологічний вплив на цільові аудиторії з використанням різноманітних технік і стратегій.

Важливим аспектом інформаційних операцій є їх вплив на національну та міжнародну безпеку, а також здатність змінювати хід політичних подій і конфліктів. Із цим урахуванням аналіз, контроль і реагування на інформаційні операції стають надзвичайно важливими завданнями в сучасному інформаційному віці.

Слід розуміти, що, незважаючи на те що пропаганда та інформаційні операції є поняттями, які характеризуються певними відмінностями, вони використовуються разом в інформаційній війні (у тому числі і сьогодні в умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну) і мають певні схожі риси.

Відповідно до дослідницької проблематики цієї науково-дослідної роботи здійснимо розкриття й аналіз ключових спільних рис технологій пропаганди та інформаційних операцій, для чого скористаємося нижченаведеною блок-схемою (рис. 1), на якій наочно відображено цю системність структурних елементів.

Розглянемо більш детально ці схожі риси у сфері технологій пропаганди й інформаційних операцій:

– медійні платформи – технології пропаганди й інформаційних операцій використовують медійні платформи, такі як телебачення (наприклад, колишні телеканали Медведчука, радіо, соціальні мережі, вебсайти й інші канали для поширення інформації (значного розповсюдження в умовах повномасштабного вторгнення отримали проросійські телеграм канали) і повідомлень для населення території;

– кіберпростір – обидві сфери активно використовують інтернет і кіберпростір для поширення пропаганди й інформаційних повідомлень. Це передбачає створення вебсайтів, інтернет-форумів, спеціальних ботів та інші види;

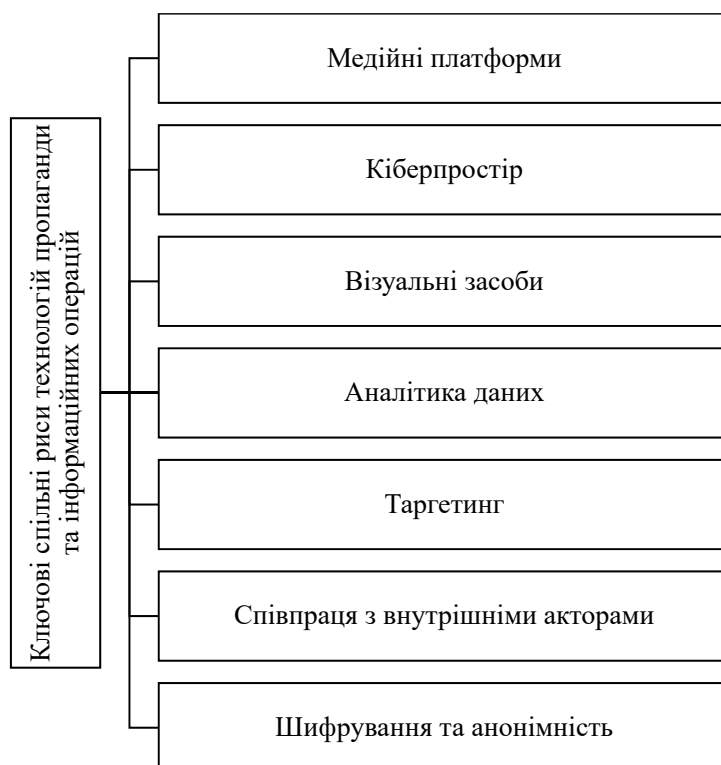

Рис. 1. Ключові спільні риси технологій пропаганди й інформаційних операцій

Джерело: побудовано автором на основі [1, 4–7, 10–11, 13, 15]

– візуальні засоби – обидві технології передбачають використання візуальних засобів, таких як фотографії, відео та графіка, для створення впливових матеріалів;

– аналітика даних – ці сфери використовують аналіз даних для визначення ефективності своєї діяльності та впливу на аудиторію;

– таргетинг – і пропаганда, і інформаційні операції дають змогу точно націлювати повідомлення на конкретні аудиторії та враховувати їхні індивідуальні характеристики й інтереси;

– співпраця з внутрішніми акторами – у деяких випадках технології передбачають співпрацю зі спільнотами, групами або особами всередині країни для підтримки пропаганди й інформаційних операцій;

– шифрування й анонімність – і пропаганда, і інформаційні операції можуть використовувати шифрування й анонімність для захисту ідентичності та джерел інформації, що дає змогу зберігати конфіденційність діяльності.

Незважаючи на існуючі спільні риси в технологіях пропаганди та інформаційних операцій, також слід розуміти, що існують значні відмінності в цих сферах.

Відповідно до дослідницької проблематики цієї науково-дослідної роботи здійснено розкриття й аналіз ключових відмінностей технологій пропаганди та інформаційних операцій, для чого скористаємося нижченаведеною блок-схемою (рис. 2), на якій наочно відображена ця системність структурних елементів.

Пропаганда й інформаційні операції мають певні відмінності у своїх цілях, методах і контексті застосування:

1. Ціль і спрямованість:

– головною метою пропаганди є переконання аудиторії в правильності певних ідей або підтримка конкретних інтересів або поглядів;

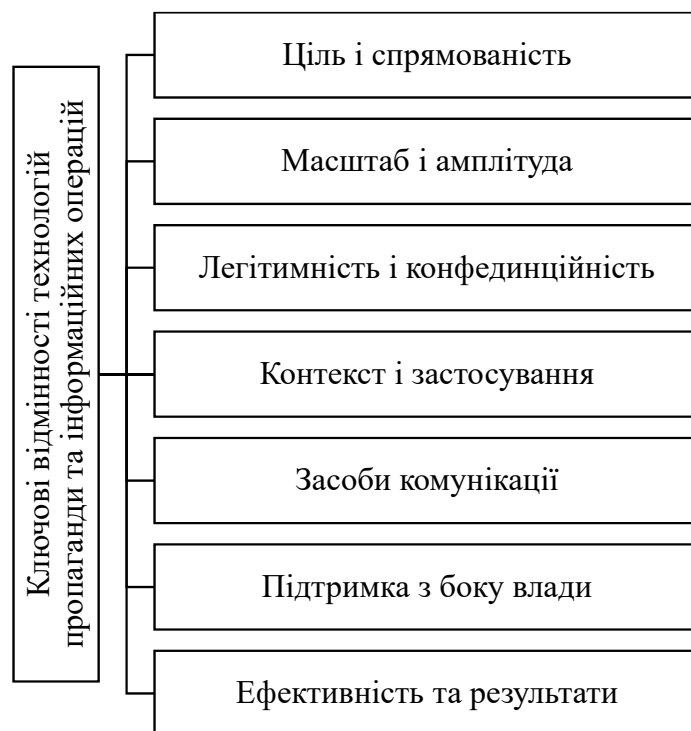

Рис. 2. Ключові відмінності технологій пропаганди та інформаційних операцій

Джерело: побудовано автором на основі [1–3, 6–9, 12, 14–18]

– ціль інформаційних операцій може передбачати не лише переконання, але й збирання інформації, поширення дезінформації, психологічний вплив тощо. Основна мета – змінити інформаційну обстановку або створити певний ефект.

2. Масштаб і амплітуда:

– пропаганда переважно має масовий характер і спрямована на велику кількість осіб;
– інформаційні операції можуть бути спрямовані на обмежену аудиторію або мати менший масштаб.

3. Легітимність і конфіденційність:

– пропаганда може бути відкритою і легальною діяльністю;
– водночас інформаційні операції часто мають елементи конфіденційності та можуть бути прихованими або іноді навіть незаконними.

4. Контекст і застосування:

– пропаганда використовується в різних сферах, включно з політикою, культурою, релігією тощо;

– інформаційні операції частіше виникають у військовому або геополітичному контексті, а також у сферах кібербезпеки та розвідки.

5. Засоби комунікації:

– пропаганда використовує різні засоби комунікації, зокрема ЗМІ, соціальні мережі, радіо, телебачення і публічні виступи;

– при цьому інформаційні операції можуть передбачати кібератаки, збір інформації за допомогою розвідувальних засобів, дезінформацію і психологічний вплив.

6. Підтримка з боку влади:

– пропаганда може мати офіційну підтримку від держави або партійної структури;

– водночас інформаційні операції можуть виконуватися як державними структурами, так і недержавними акторами або навіть кримінальними групами.

7. Ефективність і результати:

– ефективність пропаганди може бути важко виміряти, до того ж вона залежить від реакції аудиторії;

– інформаційні операції можуть бути спрямовані на конкретні цілі, такі як кібератаки або збір конфіденційної інформації, і їх результати можуть бути більш кількісно виміряні.

Висновки. Як підсумок цієї наукової статті можна зробити такі висновки:

1. Технології пропаганди й інформаційних операцій мають декілька ключових спільних рис, які свідчать про їхню суттєву взаємодію. Обидві сфери використовують медійні платформи, кіберпростір і візуальні засоби для поширення інформації та впливу на аудиторію. Вони також можуть використовувати аналітику даних, спеціалізовані таргетингові стратегії та сприймати важливість співпраці зі спільнотами або внутрішніми акторами. Крім того, технології обох сфер можуть застосовувати шифрування й анонімність для забезпечення конфіденційності.

2. Технології пропаганди й інформаційних операцій, хоча і мають певну спільність у використанні комунікаційних засобів, відрізняються значущими характеристиками та метою. Пропаганда передбачає систематичний вплив на громадську думку, спрямований на переконання аудиторії в певних ідеях або поглядах. З іншого боку, інформаційні операції можуть передбачати різноманітні завдання, такі як збір інформації, психологічний вплив, дезінформацію та кібератаки, а їх мета – зміна інформаційної обстановки або досягнення конкретних стратегічних цілей. Інформаційні операції також часто відзначаються більшою конфіденційністю та можуть виконуватися не лише державними структурами, але й недержавними або кримінальними акторами. З огляду на ці відмінності розуміння обох явищ стає важливим завданням для реагування на сучасні виклики у сфері інформаційної безпеки та геополітики.

Література:

1. Некрасов А. О. Пропаганда як предмет дослідження. Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет культури і мистецтв, Київський університет культури, факультет післядипломної освіти рада молодих вчених КНУКіМ, 2021 .С. 116.
2. Заболотний А. Г. Пропаганда: визначення, основні елементи та види. Актуальні проблеми технічних та соціально-гуманітарних наук у забезпеченні діяльності служби цивільного захисту : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (4 квітня 2014 року, м. Черкаси). Черкаси : ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2014. 304 с., с. 216.
3. Кухочька Т. Російська пропаганда в політичній комунікації під час війни. *Collection of scientific papers «АЮГОΣ»*, (June 23, 2023; Oxford, UK), 2023. С. 193–194.
4. Городнича К. В. Пропаганда як технологія політичного маніпулювання. Міжнародні наукові дослідження: інтеграція науки та практики, 2018. С. 82–84.
5. Шевців М. Б., Гончарук К. А. Пропаганда як соціально-політичне явище: проблеми розуміння. Південноукраїнський правничий часопис. Випуск 1. 2019. С. 119–122.
6. Mattingly D. C., Yao E. How soft propaganda persuades. *Comparative Political Studies*, 55 (9), 2022. P. 1569–1594.
7. Malhan M. & Dewani P. P. Propaganda as communication strategy: Historic and contemporary perspective. *Academy of Marketing Studies Journal*, 24 (4). 2020. P. 1–15.
8. Верголяс О. О. Спеціальні інформаційні операції в системі засобів протидії загрозам національній безпеці України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». Випуск 4. 2019. С. 7–16.
9. Ділай А., Кротченко В. Війна за Україну: від інформаційних операцій до прямого вторгнення. *Вісн. Львів. ун-ту. Серія: Журналістика*, 2019. С. 13–20.

10. Сніцаренко П. М. Інформаційна операція Збройних Сил України як інтегруюча форма воєнних дій в інформаційному просторі. *Наука і оборона*. 2020. № 1. С. 37–42.
11. Ehrett C., Linvill D. L., Smith H., Warren P. L., Bellamy L., Moawad M., ... & Moody M. Inauthentic newsfeeds and agenda setting in a coordinated inauthentic information operation. *Social Science Computer Review*, 40 (6), 2022. P. 1595–1613.
12. Linvill D. L. & Warren P. L. Engaging with others: How the IRA coordinated information operation made friends. *Harvard Kennedy School Misinformation Review*, 1 (2). 2020.
13. Вітюк Н. Особливості дискурсу політичної пропаганди в умовах інформаційно-психологічної війни. *Збірник наукових праць: психологія*. 2019. Вип. 24. С. 29–38.
14. Герасименко О. Політична пропаганда як засіб інформаційної війни. *Scientific Collection "InterConf"*, 2022. № 120, с. 102–104.
15. Ділай А., Кротченко В. Війна за Україну: від інформаційних операцій до прямого вторгнення. *Вісн. Львів. ун-ту. Серія: Журналістика*, 2019. С. 13–20.
16. Мелекесцев К. І. Про трактування інформаційної війни: від технічно-кібернетичної до історико-психологічної парадигми. *Південний архів (історичні науки)*, 2022. № 38, с. 62–67.
17. Bjola C. & Papadakis K. Digital propaganda, counterpublics, and the disruption of the public sphere: The Finnish approach to building digital resilience. In *The World Information War*. Routledge, 2021. P. 186–213.
18. Bahar H. M. Social media and disinformation in war propaganda: how Afghan government and the Taliban use Twitter. *Media Asia*, 47 (1–2), 2020. P. 34–46.

References:

1. Nekrasov, A. O. (2021). Propaganda yak predmet doslidzhennya [Propaganda as a subject of research]. *Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv University of Culture, Faculty of Postgraduate Education, Council of Young Scientists of KNUCA*, p. 116 [in Ukrainian].
2. Zabolotnyi, A. G. (2014). Propaganda: vyznachennya, osnovni elementy ta vidy [Propaganda: Definition, Key Elements, and Types]. *Aktualni problemy tekhnichnykh ta sotsialno-humanitarnykh nauk u zabezpechenni diyalnosti sluzhby tsyvilnoho zakhystu: Materialy Vseukrayinskoï naukovo-praktychnoi konferentsii (4 kvitnia 2014 roku, m. Cherkasy)*. Cherkasy: CHIPB imeni Heroiv Chornobylia NUTsZ Ukrainy. P. 216 [in Ukrainian].
3. Kukhotska, T. (2023). Rosiiska propahanda v politychnii komunikatsii pid chas viiny [Russian Propaganda in Political Communication During the War]. *Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ»*, (June 23, 2023; Oxford, UK), p. 193–194 [in Ukrainian].
4. Horodnycha, K. V. (2018). Propahanda yak tekhnolohiia politychnoho manipuliuvannia [Propaganda as a Technology of Political Manipulation]. *Mizhnarodni naukovyi doslidzhennia: intehratsiia nauky ta praktyky*, p. 82–84 [in Ukrainian].
5. Shevtsiv, M. B., & Honcharuk, K. A. (2019). Propahanda yak sotsialno-politychne yavlyshche: problemy rozuminnia [Propaganda as a Social-Political Phenomenon: Understanding Issues]. *Pivdenoukrainskyi pravnychi chasopys*, (1), p. 119–122 [in Ukrainian].
6. Mattingly, D. C., & Yao, E. (2022). How soft propaganda persuades. *Comparative Political Studies*, 55 (9), pp. 1569–1594.
7. Malhan, M., & Dewani, P. P. (2020). Propaganda as communication strategy: Historic and contemporary perspective. *Academy of Marketing Studies Journal*, 24 (4), pp. 1–15.
8. Verholias, O. O. (2019). Spetsialni informatsiyni operatsiï v systemi zasobiv protydyi zahrozam natsional'ny bezpeky Ukrainy [Special Information Operations in the System of Counteracting Threats to National Security of Ukraine]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka". Seriya: "Yurydychni nauky,"* (4), p. 7–16 [in Ukrainian].
9. Dilay, A., & Krotchenko, V. (2019). Viyna za Ukrainu: vid informatsiynykh operatsiy do pryamoho vtorgnennya [War for Ukraine: From Information Operations to Direct Invasion]. *Visnyk Lviv. un-tu. Seriya: Zhurnalistyka*, p. 13–20 [in Ukrainian].
10. Snitsarenko, P. M. (2020). Informatsiyna operatsiia Zbroinykh Sil Ukrainy yak intehruyucha forma voyennykh diï v informatsiynomu prostori [Information Operation of the Armed Forces of Ukraine as an Integrating Form of Warfare in the Information Space]. *Nauka i obrona*, (1), p. 37–42 [in Ukrainian].

11. Ehrett, C., Linvill, D. L., Smith, H., Warren, P. L., Bellamy, L., Moawad, M., ... & Moody, M. (2022). Inauthentic newsfeeds and agenda setting in a coordinated inauthentic information operation. *Social Science Computer Review*, 40 (6), p. 1595–1613.
12. Linvill, D. L., & Warren, P. L. (2020). Engaging with others: How the IRA coordinated information operation made friends. *Harvard Kennedy School Misinformation Review*, 1(2).
13. Vitiuk, N. (2019). Osoblyvosti dyskursu politychnoi propahandy v umovakh informatsiino-psykholohichnoi viiny [Features of Political Propaganda Discourse in the Context of Information-Psychological Warfare]. *Zbirnyk naukovykh prats: psykholohiia*, (24), p. 29–38 [in Ukrainian].
14. Herasymenko, O. (2022). Politychna propahanda yak zasib informatsiinoi viiny [Political Propaganda as a Means of Information Warfare]. *Scientific Collection "InterConf,"* (120), p. 102–104 [in Ukrainian].
15. Dilay, A., & Krothenko, V. (2019). Viyna za Ukrainu: vid informatsiinykh operatsiy do pryamoho vtorgnennia [War for Ukraine: From Information Operations to Direct Invasion]. *Visnyk Lviv. un-tu. Seriya: Zhurnalistyka*, p. 13–20 [in Ukrainian].
16. Meliakievsev, K. I. (2022). Pro traktuvannia informatsiinoi viiny: vid tekhnichno-kibernetychnoi do istoriko-psykholohichnoi paradyhmy [On the Interpretation of Information Warfare: From Technical-Cybernetic to Historical-Psychological Paradigm]. *Pivdennyi arkhiv (istorychni nauky)*, (38), p. 62–67 [in Ukrainian].
17. Bjola, C., & Papadakis, K. (2021). Digital propaganda, counterpublics, and the disruption of the public sphere: The Finnish approach to building digital resilience. In *The World Information War* (pp. 186-213). Routledge.
18. Bahar, H.M. (2020). Social media and disinformation in war propaganda: how Afghan government and the Taliban use Twitter. *Media Asia*, 47 (1–2), p. 34–46.

Taras Kobets. Comparative analysis of propaganda and information operations techniques under martial law

In today's geopolitical landscape, signs of military conflicts and crises are increasing, which makes the issue of the impact of information warfare on society and international relations relevant. Under martial law, propaganda and information operations become extremely important tools in the conduct of hostilities. Analyzing the comparative aspects of these techniques will allow us to better understand their role in shaping the opinions and views of citizens, and their impact on international politics and state security. The study of this issue is important for developing strategies to counter manipulation and disinformation, contributing to the resilience and effectiveness of society in situations of conflict.

The conditions of a full-scale war initiated by the Russian Federation against Ukraine include not only hostilities, but also active use of propaganda and information operations to manipulate the world community and create its own image of the conflict. The Russian Federation has improved its information strategy by using various media, social networks, Internet resources and influential agents to spread disinformation, fakes and distorted information.

This helps to create a false information space about the conflict, justify its own aggression, discredit the Ukrainian government and support russian interests. Information operations of the Russian Federation are aimed at influencing public opinion and international partners to reduce support for Ukraine in the world and create the impression that Ukraine's situation is incorrect. In such a situation, it is important to carefully analyze information and perceive the events objectively.

It is extremely relevant and important to study propaganda and information operations techniques under martial law. The war today includes not only physical combat, but also information warfare, which is dominated by strategies of manipulation, disinformation, and psychological influence. The study of propaganda and information operations allows us to understand how they are used to shape public opinion, destabilize the enemy, and preserve our own legitimacy. It also contributes to the development of effective strategies for counterpropaganda and protection of the information space. It is important to analyze and reveal the methods and techniques used to spread fake news and other types of disinformation. The study of these techniques provides an opportunity to develop systems for preventing and responding to information threats, enhances information awareness, and contributes to maintaining stability and security in wartime conditions.

The study aims to determine specific aspects of the use of propaganda and information operations tools in the context of military conflicts, and their impact on society, politics and security.

Propaganda and information operations techniques under martial law have a significant impact on society and international politics. They are used to manipulate and shape public opinion, and can undermine the stability of the states. Understanding these processes is becoming key to ensuring national and international security.

Key words: *propaganda, information operations, war, hybrid warfare, martial law.*